

Begunska MLADINA

Leto 2 — Lienz, I.VII.46 — Štev. 15

Čočitnice

e nekaj dni in vrata 17 barake se bodo za nekaj časa zaprla.

Konec šole.

Začetek počitnic.

Vsakdo izmed vas, ljubi begunski otroci, se z veseljem srcem spominja na to šolsko leto, katero smo prebili daleč od domovine, daleč od belih, ponosnih slovenskih šol, daleč od učnih razredov, kjer so raz belih sten ponosno ozirajo lepe slike, zemljevidi in vsakovrstna učila.

To šolsko leto smo preživeli v taborišču in lesena baraka nam je nadomestila belo šolsko poslopje.

Mar zato kaj manj znate? Ne! Nasprotno! Ponosno domačo šolo, lepe razrede, slike in učila so vam nadomestili dobri gospodje

učitelji in gospodične učiteljice, ki so pogumno in s požrtvovalnim srcem stopili v jeseni pred vas in so se vam ponudili, da vas bodo učili to šolsko leto. Vi, dragi otroci, ste jih z veseljem sprejeli, saj ste vedeli, da vas bodo kot sobegunci naglaže učili lepih ved za življenje in utrjevali v vas čednost in vero naših očetov. Sedaj na koncu leta vsakdo izmed vas ve, koliko je to begunsko šolsko leto pomenilo za njegovo življenje.

Lik dobrega učitelja in požrtvovalne učiteljice naj vas spremlja na poti v negotovo bodočnost.

Ta bodočnost bo srečna, če se boste držali zlatih nauk, katere ste prejeli od svojih begunskih učiteljev in učiteljic.

Na počitnice

Šolo, hej, so zaklenili,
nas po svetu zapodili.
Brez nalog in brez nadlog
pojdemo čez hrib in log.

Dom, pozdravljen, kjer smo zrasli,
svinjko bili, krave pasli!
Zdaj gospodje smo mladi,
ki nam pravijo že vi.

Mirno bomo praznovali,
pridno jedli, dolgo spali,
da život in duh moči
zopet nove zadobi.

Zdravi oče! Zdrava mati!
Ljuba sestra, bratec zlati!
Zdaj bom čivel spet en čas
mirno, brez skrbi pri vas.

MALI MIŠKO

ali Miško, sladkosnedeč, li-
zal bi najrajšinedek, jedel
torte in bonbone, sveže fige
in melone. Ne diši mu dobro
mleko in ne slastna žitna
kava, žganci ajdovi in ze-
lje, niti druga hrana zdra-
va.

Očka pošlje ga na knete.

"Tam počitnice boš uživa-
val, svoje tri bogate tete boš zabaval in
počival. Jedel dobre boš kolače, spal na
vzmetih kakor knez, vedno sit boš mastne
krače, sadje trgati kar z dreves! Tam skak-
ljal boš bos po travi in pastircem drugoval,
piskal srečen na piščali, kopal se in rado-
val!

Ko se končno boš utrudil, lahko pekel
boš krompir, se zaspan na postelji zgrudil
in takoj usnul zvečer!

Dobre tete, mile tete, bodo srečne pač
s teboj, saj že danes so pisale, da so
zdavnaj te čakale.

Jaz se bom pa tu oddahnil, saj ušesa me
bole, ker doma preveč glasni si. Mahnil jo
bom kam v goro, ali pojdem kamor že. Več
ne boš krog mene hripal kakor star avtomob-
il, v vsako reč ne boš se vtikal, česar
nisem te učil!

Mama naša bo vesela, škramba nič ne bo
trpela, sladki med bo mir imel in sladkor
ne bo kopnel!"

Mali Miško, sladkosnedeč, se počitnic ve-
seli, na deželi tamkaj dedek - mamin očka
še živi. Starček pravljice bo pravil in pod
vrbo z njim sedel, pasel zvesto kravo Sivko,
rad pošalil se vesel.

Tetke pa orehe sladke dale bodo mu vsak dan, da dobil bo tri podbradke kot na občinski župan.

Mali Miško na deželi nič kolačev ni dobil, spal visoko je na senju, s kračami se ni mastil. Še orehov ni bilo, toda nič zato! Saj je skakal bos po travi in s pastirji se igral ter po vodi čofotal. Dedu je pomagal pasti, ki mu lešničke je dal.

Jedel žgance je in zelje, sladko kašo, redki sok od nedelje do nedelje. Včasih je dobil še cmok.

Res pa se je Miško zredil, dva podbradka je dobil, staraša komaj ga spoznata, ko se spet je vrnil bil. Zdrava hrana, zrak in voča okrepila so telo, na izbircnost je

pozabil, zdaj kar vse mu v tek je šlo.

Ko se šola je pričela, je zavriskal na ves glas:

"Zdaj prične se doba dela, zdaj je resni čas za nas ! Ko minil bo, saj vse mine, pojdem spet vesel na vas !"

In navdušen šel je v šolo, pridno tam se je učil in, kar koli bil je vprašan, red odlično je dobil.

Franjo Lovšin.

O mlaju

Tarnala je zemljica:

"Kje si, hčerka lunica?

Zvezdice so vse prišle,

zlate vse in vse svetle,

tebe pa na nebu ni,

prav močno me to skrbi."

Oglesi se lunica :

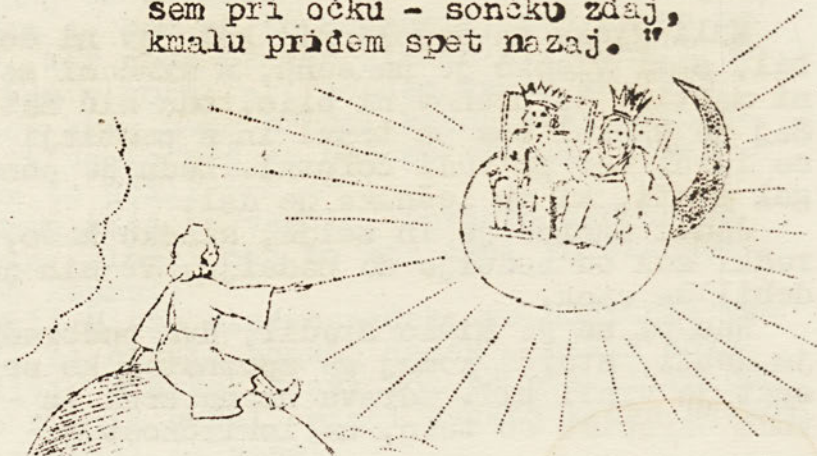
"Nič ne tarnaj, mamica,

jaz se zdaj pomlajam

in veselo rajam,

sem pri očku - sončku zdaj,

kmalu pridem spet nazaj."

- 7 -
Orgelce

B

ile so prav tako Binkošti kakor letos in bila sem prav tako birmana kakor vi, mladi prijateljski moji, le da je bilo to že davno, davno...

Menite, da sem se tedaj vozila v avtu? Eh, na, kaj pa mislite! Kdo pa je poznal tisti čas avto! Nič tega, nič. Ampak sosed naju je - botro in mene - potegnili s starim konjem in starodavnim kolesljem tja proti Ljubljani, pa je bilo. Ta vožnja je bila zame nebeška, kajti zgodilo se je prvič, da sem se vozila v koleslju.

Po opravljeni birmi me je botra založila z raznovrstnimi sladkimi dobrinami ter mi obesila na vrat krasen pozlačen srček. Tudi v gostilni sva bili. Lečna nisem smela biti, kajpada.

Vsega dovolj, vsega v izobilju in vendar bridko mi je bilo, tako nekam bridko globoko notri v mladem srčku. V kupu daril ni bilo - orgelc, pomislite, orgelc ni bilo, jaz sem se jih pa tako veselila. Vse druge darove bi bila rada dala za ene same lepe ustne orgelce. Sicer bi bilo glede tega samo ziniti treba in botra bi jih bila kupila brez ugovora. Pa sem bila preplašena, nisem upala prositi.

Ko smo se že vračali proti domu, me vpraša botra:

"Zakaj pa si tako tiha? Ali ti je slabo?"

"Ne", pravim.

"No, kaj pa potem? Kaj ti ni prav? Ali so te ožulili čevljski? Povej no! Meni je šlo na jok.

"Orgelc nimam", sem zavkalo milo.

"Joj, joj, - saj res. Čisto sem pozabila nanje," je vzkliknila botra. "Otrok ti, zakaj me pa nisi spomnil! Zdaj je prepozno. Jej, na."

Meni pa so se vdrle po licu solze kakor lešniki.

"Oj, ti otroci! Na, pa naj jim potem kdo ustreže," je tarnala botra vozniku.

Peljali smo se čez draveljsko polje. Tam od cerkve svetega Roka je zavil na cesto možak, s palico v roki in velikim tovorom na hrbtu. Pa je šinila botri dobra misel v glavo. Velela je vozniku ustaviti in zaklicala možu:

"Očka, kaj nosite?"

"Vse, kar hočete," je zavpil oni in hitel k vozu. "Imam najlepše glavnike, nožičke napol srebrne, pipice, bucke čisto zlate, prelepe -"

"Stojte," ga je prekinila botra. "Ali imate orgelce?"

"O, kajpa, kakopa da jih imam. Velike, srednje, male, kot zvon se gla -"

"Že dobro, že dobro," je hitela botra. "Dajte brž ene, lepe seveda!"

Možak je postavil tovor na tla in izmotal-oj-lične orgelce:

"No, oče telo vrstel! Samo deset krajcarjev. Vredne so petnajst, kajpada. Ampak to ceno napravim samo vam."

Botra mu je vrgla desetico, vzela orgelce in mi jih dala v naročje:

"Na, da bo mir!"

Jaz bi se tisti trenutek skoro raztaja-
la od blaženosti. Celo zahvaliti sem se po-
zabila dobri botri. Pa saj tudi ni bilo ča-
sa, zakaj orgelce sem imela namah v ustih
in že izvabljala iz njih vsakovrstne rajske
glasove. In to vso pot do doma. Uboga botra,
ubogi voznik, kako so ju morala boleti uše-
sa!

Jaz pa sem bila srečna, tako srečna,
kakor potem nikoli več. Prav nikoli ...

Franc Lovšin:

DREPELICA

Pet-pedi, pet-pedi-
je visoko žito, ki zori,
dobro se nam tu godi.

Zdaj naš dom je zlato polje
in zato smo dobre volje,
pet-pedi, pet-pedi,
zdaj živimo brez skrbi.

Ko zapade prvi sneg
in pokrije dol in breg,
poletimo pet-pedi,
pet-pedi, pet-pedi
tja čez morje v topli kraj,
na pomlad pa spet nazaj.

Pet-pedi, pet-pedi -
mo živimo brez skrbi .

NALOGO JE PREDISAL

Ni bil napačen ta Mahčev Jakec, res ne. Sicer ni bil izmed najboljših učencev, toda za silo je že šlo in ob sklepu šolskega leta se je doslej še vedno srečno "prerininil". Tudi drugače je bil miren in ubogljiv deček. Pritožbe ni bilo nikoli čezenj, zato sta bila z gospodom učiteljem precej dobra prijatelja.

Na domačo šolsko nalogo ni pozabil nikoli. Pač - samo enkrat - kako bi rekli, napravil jo je, a po nekakem krivem potu. Pa mu je bilo hitro kazeno za petami. Le čujte!

Neko popoldne po šolskem pouku se je Jakec na privoljenje svoje matere odpravil v bližnji gozd, da nabere lonček borovnic. Ker je bil uren pri tem delu, je bil lonček kaj hitro poln. Že se je zaobrnil proti domu, dobro vedoč, da mora še tisti dan izgotoviti domačo nalogo. Pa je prilika nanesla, da je Jakec mimogrede naletel na svojega očeta, ki je kosil steljo. Pohitel je k njemu in mu ponudil borovnic.

"Če daš meni, kaj boš pa meteri nesel," je smehljaše vprašal oče in obenem že nastavil klobuk.

"Bom drugih nabral," je rekel Jakec in stresel v očetov klobuk dobro polovico sladkega sadu.

"Dobro," je prikimal oče. "Ampak drži se tu v bližini, da te lahko pokličem! Greva potem skupaj domov."

In Jakec je že izginil med borovci...

Res sta šla potem z očetom skupaj proti domu. Bilo je že precej pozno. Tedaj se je Jakec spomnil, da še nima naloge, in kar ustrašil se je. Sicer bi jo bil zvečer že

še napravil, toda od očeta kakor tudi od gospode učitelja je večkrat čul, da luč ni dobra za oči. Poleg tega je bil pa tudi precej truden. Pa je sklenil sam pri sebi:

"Naloga pride na vrsto itak šele jutri popoldne. Jaz pa ostanem jutri žez opoldan v šoli in tedaj prav lahko in v miru vse izgotovim."

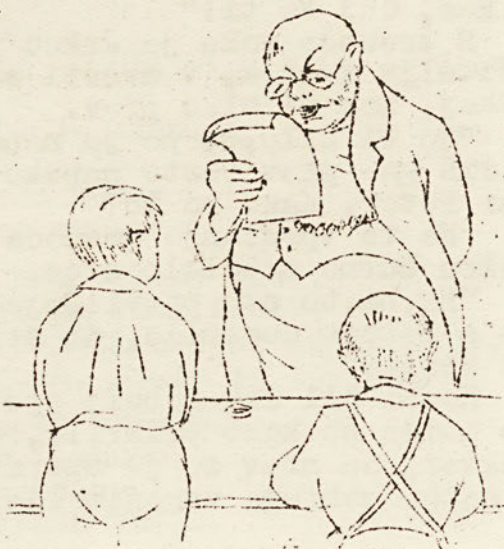
Drugo jutro je Jakec prosil mater, če sme počakati popoldanskega pouka kar v šoli. Ker je bila šola precej oddaljena, mu je mati to večkrat dovolila. Tudi tisti dan ni imela nič proti temu. Stresla je v Jakčevo šolsko torbo nekaj jabolk in dodala še pošten kos črnega kruha.

Ko je potem Jakec po dopoldanskem pouku pohrustal sočna jabolka in založil še precejšen brtevs kruha, se je pripravil k pisanju domače naloge. Bilo je nekaj iz računstva.

Ali tisti dan Jakec kar ni bil razpoložen za delo. Saj se je trudil, a ni šlo.

Pa je že v mislih napravil račun, o katerem je bil trdno prepričan, da bo pravi, toda tisti hip ga je zmotilo krizanje součencev doli na vrtu in spet se mu je vse zmedlo. Čas je urno tekkel. Jakec je postajal vedno bolj nervozen.

V tej stiski se je nehote ozrl pod klop,

kjer je imel shranjene knjige njegov sosed Peter. Porodila se mu je misel, katere se je v svojem poštemem srcu prvi hip ustrašil. A vendar je bila tako vabljiva.

"Ali je res tak greh, če bi samo nekoliko pogledal v njegov zvezek? Samo danes in nikoli več!"

Brž je izvlekel Petrovo torbo, odprl njegov računski zvezek in hitel prepisovati...

Komaj je končal in pospravil Petrove reči spet na svoje mesto, že so jeli prihajati v učilnico dečki. Pričelo je pravcato žvrgolenje, ki se je stopnjevalo vse do zlejš, da je vstopil gospod učitelj.

Ko so posedli, je bilo takoj na vrsti pregledovanje domačih nalog. Gospod učitelj je popravljal, učil, grajal in semtertja tudi prihvalil, kakor je kdo zaslužil. Prišel je do Jakčeve klopi, vzel in pregledal najprej Petrov zvezek.

"To je pravilno, to pa ni! In to tudi ne! Tu, tu in spet tu ni prav. Torej v celem tri napake. Popravi in bodi bolj pazljiv! - No Jakec, daj še ti!"

S tresočo roko je Jakec pomolil gospodu učitelju zvezek, v svesti si, da je storil nekaj, kar ni bilo prav.

"To bi bilo, to pa je napačno! In potem-vidiš ga- prav tiste napake si napravil kakor Peter. Kako pa to?"

Na to vprašanje gospoda učitelja je Jakcu burno zatolklo srce.

"Ha, ha, to ste pravi! Čuješ Jakec! Ali sta se s Petrom domenila, da streljata oba enake kozle?"

Ko bi bil Jakec bolj prevejan, bi se bilo morda še kako prikrilo, toda njegova nepokvarjena nprav se je upirala, da bi nalagal svojega dobrega vzgojitelja. Zaihtel je na

glas in s težavo sunil iz sebe:

"Prepisal sem, od Petra-prepisal."

"Kaj-ti-prepisal? Kako to? Zakaž si to storil?"

In Jakec je skesano povedal vse. Da je bil včeraj z očetom predolgo v gozdu, da danes nikakor ni mogel naloge sam napraviti, da mu je žal in da nikoli več ne bo poskusil kaj podobnega.

Gospod učitelj mu je napravil ostro pridigo. Med drugim je rekel s poudarkom:

"Kar si napravil danes, je neke vrste tatvina, jaz sem te pa doslej vendar imel za poštenega. Kaj bo s teboj?! Mali grehi vodijo v vedno večje grehote. Jakec, pazi se!"

Posebne kazni pa dobri gospod učitelj Jakcu ni naložil. Poznal je dečka in vedel, da je bila to le njegova hipna zmota, za katero je v svojem mehkem srcu že sedaj dovolj kaznovan. Saj je pa tudi skesano in svečano obljubil, da kaj takega ne bo storil nikoli več. Kar pa Jakec obljubi, tudi drži. To pa, to!

NAJBOLJŠE VINO.

Za vse najboljše to je vino,
ki vir ima tam pod pečino,
in po kamenčkih brzo teče:
studenček bistri se mu reče.

Namaka nam zelene loke,
pokušajo ga srne sloke;
z njim ptički drobni se krepijo,
ko v grmih, logih se lovijo.

Bog sam nam dal je to pijačo.
Naj jemo črni kruh, pogачo,
prilega voda se najbolje.
Ob vodi vsi smo zdrave volje.

Lea Fatur:

- 14 -
MATJAŽEK

"Sedi, Matjažek, sem na prag," je privedla stara Podkrnka svojega vnučka in ga posadila na visoko pražnico. "Tu imaš, ljubček, mlekca in kruhek, pa jej lepo, in če pride ta kača in miška, ju ne smeš poditi. Kača je varuhinja hiše; če jo užališ, pride nesreča v hišo."

"Kaj pa je miška?" je vprašal krepki deček malo nejevoljno, zakaj ni šel rad iz izbe, kjer mesi mama kolace in ravna stara mati pražnjo obleko.

"Miška je veruhinja zakladov. Zato hodi s kačo. Če boš ostal priden in nedolžen, lahko da ti prinese kača ključ od rakve v kleti gradu, ki jo čuva ajdovska deklica."

"Bom priden," se je udobrovoljil deček. "Stara mati, kdo je bolj star-vi ali grad ali prostija ali cerkev?"

"O ti tepček ti! Prej je bil grad, potem prostija, cerkev in vas. Sto in sto let je tega, kar se tu pravi Podkrnos. Cesar Arnulf, tako so pravili gospod prošt, je ustanočil prostijo in dal ji je dosti grajskega posestva. Mi smo bolj pod gradom, pa smo podložni gradu, imamo pa dve njivi tudi na proštijem, pa smo dolžni tudi prostiji tlako in desetino. Kako se pa pravi tvoje-mu atu?"

"Podkrnec", se je vzdignil deček ponosno. "In Podkrnčevina, to je naš grunt."

Mati je zmajala z glavo in si pogledila gube kratke sive janke.

"Naš in ne naš, ljubček. Več stoletij je že preteklo, kar se je naselil tu tvoj praded. Krčil je šumo in iztrebil je grmovje. Ker je pridelal, je bilo njegovo. Pa so prišli ljudje, ki ne govorijo po naše, in

so rekli: "To je naše! Ako hočeš ostati tukaj, moraš plačevati davke, z desetino."

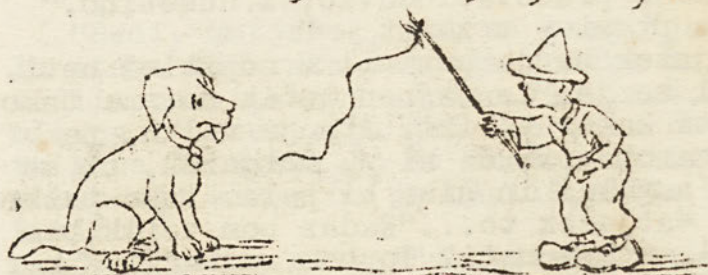
"Ata pravi - trikrat -"

Matjažek se je ustavil z odprtimi usti. Spomnil se je, da majnen deček ne sme tako govoriti kakor veliki. Ata je velik, pa lahko zarobanti; če bi pa Matjažek, bi se jokali angelci in šiba bi pela. Kako težko razume Matjažek to... "Kadar bom velik, bom pa smel, stara mati? To bom rentočil! Kakor stric Lipš."/

"Greh je tako govoriti in kača ti ne bo prinesla ključa. Jej mleko in daj mir z vprašanji! Pogledaj, kako sije božje sončece na Podkrnos. Jesen je, Matjažek. Kmalu bo sipal Bogec beli snežec po gorah in rekah, zmrznila bo Glina pod vasjo in ustavil se bo mlin."

Raztrgano prijateljstvo

"Doda" in naš Saša, dobro se imata ;
a " pošast" kosma s trmo se ponša.

Saša si pomaga, z bičem Dodo švigne;
ta pa z gobčkom migne; se pretrga špaga.

To pa za oba je bilo kar usodno;
saj oba nerodno delala sta vaje